НАРЪЧНИК

ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ПРАВОПРИЛАГАЩИТЕ ОРГАНИ ПО ТЕМАТА ЗА АНТИ-ЛГБТИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ОТ ОМРАЗА

действие

bilitis

Дъга над омразата

Този проект е финансиран по програма „Права, равенство и гражданство“ (2014 – 2020) на Европейския съюз.

Тази публикация е създадена с финансовата подкрепа на Програма „Права, равенство и гражданство“ (2014-2020) на Европейския съюз.Съдържанието й отразява виждания на нейните автори и е изцяло тяхна отговорност. Европейската комисия не поема никаква отговорност за използването на информацията, която публикацията съдържа.

Проект: 848481-Rainbow Over Hate - REC-AG-2018/REC-RRAC-RACI-AG-2018

Автори
© Глория Филипова
© адв. Деница Любенова
© Радослав Стоянов
© Борислав Димитров (Пенков)
© Диляна Ангелова

Редактор
Дарина Коилова

Дизайн и предпечат
Мирослав Картански | Epic Sofia

Издава и разпространява
Младежка ЛГБТ организация Действие

София, ул. Любен Каравелов 24, ет. 1, ап. 4

www.deystvie.org info@deystvie.org

ISBN 978-954-92974-6-1

2020. © Всички права запазени

Този наръчник съдържа основни насоки за провеждането на успешно обучение по темата за анти-ЛГБТИ престъпления от омраза. Той е насочен към обучители, обучаващи представители на правоприлагащите органи за работа с жертви на анти-ЛГБТИ престъпления от омраза, и предоставя информация за основните обучителни методи и теми, които да бъдат засегнати по време на обучението.

Откриване на обучението

1

Започнете с представяне на темата на обучението и благодарете на обучаемите за тяхното участие.

2

Продължете с логистична информация за пространството, в което се провежда обучението, така нареченият "housekeeping", за да сте сигурни, че всеки участник в обучението е добре информиран и се чувства комфортно. Благодарете на обучаемите за тяхното участие.

3

Представете подробно целите на обучението и по-широката инициатива или проект, в рамките на които то се извършва (ако има такива), за да покажете на участниците широката картина. Фокусирайте се върху ползите, които участниците ще имат след преминаването му: кои техни компетенции ще бъдат повишени.

4

След представяне на обучението, преминете към запознаване на участниците и разбиване на ледовете. За да се скъси дистанцията между участниците, препоръчваме вместо формално представяне, да използвате игри за запознаване. Това ще създаде приятелска среда и ще помогне на участниците да се опознаят отвъд своите имена и служебни позиции.

Поставяне на основите

Започнете с игри, които да помогнат за разбиването на стереотипи за различни маргинализирани групи. Те ще покажат нагледно как излизането от стереотипното мислене отваря съзнанието и може да бъде от полза в работата с престъпления от омраза.

Разяснете базисната терминология, свързана с ЛГБТИ темата, която ще използвате по време на обучението. По този начин всички участници ще имат равна основа от познания и ще могат да участват свободно в обучението. Пояснете термините от ЛГБТИ абревиатурата, както и разликата между сексуална ориентация, полова идентичност и биологичен пол.

Игри и упражнения на тези теми ще намерите в ресурсите, изброени в края на този наръчник.

Навлизане в темата за престъпления от омраза

След като изградите основни познания по ЛГБТИ темата, плавно преминете към темата за дискриминация и престъпления от омраза. Фокусирайте се върху спецификите на престъпленията от омраза: какво ги прави по-различни от останалите престъпления и защо е нужно да им се обърне по-специфично внимание.

Представете дефиниция на престъпленията от омраза. Може да изработите такава дефиниция заедно с участниците, според техните познания и при нужда да я допълните. Запознайте ги с дефинициите за престъпления от омраза на различни институции и организации, например тези на Агенцията за основни права на Европейския съюз или Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа.

Обърнете внимание на правната рамка на темата престъпления от омраза на национално и европейско ниво, включително информация за Директивата за правата на жертвите (Директива 2012/29/ЕС).

Анти-ЛГБТИ престъпления от омраза

След разяснението на темата за престъпления от омраза, стеснете фокуса към анти-ЛГБТИ престъпленията от омраза.

Представете информация за нивата на разпространение на анти-ЛГБТИ престъпления и реч на омраза от национални и европейски източници, например ЛГБТИ проучването на Агенцията за основни права на Европейския съюз (2012 и 2019 година) или данни на българските ЛГБТИ организации.

Покажете реални примери за анти-ЛГБТИ престъпления от омраза и ги дискутирайте с участниците. Какво прави тези случаи престъпления от омраза?

Как да разпознаем анти-ЛГБТИ престъпленията от омраза?

Повечето хора се чувстват неудобно да говорят за идентичността и личния си живот пред длъжностни лица и непознати, както и много хора не са наясно какво означава престъпление от омраза и кои подробности е важно да споделят при докладването. Обсъдете с участниците в обучението кои индикатори биха им подсказали, че даден случай е анти-ЛГБТИ престъпление от омраза. След това споделете с тях следните индикатори и допълнете:

1. Нападението се е случило в близост до място или събиране на ЛГБТИ общността (клубове, барове, общностни центрове) или собствения дом на жертвата.

2. Лицето може да бъде жертва на анти-ЛГБТИ престъпление от омраза заради изразяването на пола си: облекло, поведение, ЛГБТИ символи (значки, гривни, дрехи с дъга, розов или черен триъгълник).

3. Жертвата е ЛГБТИ активист или е участвала в дейности, промотиращи правата на ЛГБТИ хора, по време на случилото се.

4 Жертвата е била в компанията на партньор от същия пол.

5 Наличие на хомофобски и/или трансфобски език, обиди и вербално унижение преди или по време на физическото нападение – попитайте жертвата и свидетелите дали помнят какво е казвал извършителят.

6 Извършено е преди, по време на или, особено често, след събития, които са важни за ЛГБТИ общността – например Прайд.

7 Извършено е, когато има значително повишаване на видимостта на ЛГБТИ хора на обществени места или в медиите: например по време на обществени и политически дебати за правата на ЛГБТИ хората.

8 Извършителят е част от организирана група, известна с хомофобски и трансфобски език на омраза – проучете дали показва символи, които показват принадлежността му към подобна организирана група, или дали се идентифицира с тези групи в социалните мрежи.

9 Извършителят не показва финансов или друг мотив, когато извършва престъплението (няма кражба).

10 За разлика от расистките престъпления от омраза, анти-ЛГБТИ престъпленията от омраза може да се случат в дома на жертвата и извършителят може да бъде част от семейството им.

Общи насоки за реагиране при докладвано престъпление от омраза

Представете следните насоки и ги дискутирайте с участниците:

1. Винаги се представяйте с пълното си име и ролята, която имате в процедурата. Уверете се, че жертвата има ваш контакт и може да се свърже с вас и по-късно.
2. Попитайте жертвата как предпочита да бъде наричана (Как се казвате? Как бихте искали да се обръщам към Вас?).

3 Попитайте жертвата дали има физически наранявания и се уверете, че е получила медицинска помощ.

4 Ако е възможно, информирайте жертвата за правата, които има според националното законодателство и/или Директивата за правата на жертвите (2012/29/ЕС). Уверете се, че жертвата ще получи всичката подходящата информация по лесен, достъпен и разбираем за нея начин. Информацията трябва да бъде дадена по различни начини: вербално, върху листовка, която да може да вземе вкъщи, и т.н.

5 Винаги се уверявайте, че жертвата се чувства в безопасност и уверена и че може да задава въпроси, ако нещо е неясно.

6 Жертвата трябва да споделя само информацията, която иска да сподели. Това е особено важно, ако първоначалният ви контакт с жертвата е непосредствено след преживяното насилие или на публично място.

7 Помолете жертвата да ви разкаже накратко за случилото се. Използвайте обикновени начини да започнете разговор, за да може жертвата да почувства, че връща контрола си върху положението (например: Имате ли нужда от нещо? Искате ли вода?)

8 Направете индивидуална оценка: жертвата има ли специфична нужда от подкрепа или защита? Дали е особено уязвима от повторно насилие или вторична виктимизация?

9 Покажете уважение към преживяното от жертвата, като благодарите, че споделя открито с вас за случилото се. Уверете жертвата, че разговорът ви е бил конфиденциален.

10 Ако е възможно, информирайте жертвата за следващите стъпки, които да предприеме, и каква е вашата роля в тях. Важно е жертвата винаги да бъде придружавана от човек, който ѝ е познат.

Специфични особености на работата с жертви на хомофобски / трансфобски престъпления от омраза

+ Не предполагайте, че всеки ЛГБТИ човек е открит пред всички за сексуалността или половата си идентичност. Уверете се, че жертвите се чувстват удобно и сигурно и могат да ви се доверят.

+ Имайте предвид, че личната карта не винаги отразява истинската полова идентичност на човека. Някои хора имат полова идентичност, която не отговаря на тяхното юридическо име или пол – това са транс или интерсекс хората. Бъдете активен слушател и използвайте същия пол и местоимение, които използва човекът, с когото говорите.

+ Имайте предвид, че не всеки ЛГБТИ човек се идентифицира с думата или термина, които са ви познати. Някои от думите, които знаете, може да се смятат за обидни (напр. „педераст", „травестит" и др.). Ако все още не сте наясно как човекът се идентифицира по отношение на пола или сексуалността си, уместно е да попитате по професионален и уважителен начин: „Как се идентифицирате по отношение на пола / сексуалността си?"

+ Ако не разбирате нещо за идентичността на човека, най-добре е да попитате по професионален и уважителен начин. Ако направите грешка, просто се извинете.

+ Защитата на личната неприкосновеност е от изключителна важност, когато работите с ЛГБТИ хора. Разкриването на лична информация може да има огромно влияние върху живота на човека. Уверете се, че правите всичко възможно, за да защитите неприкосновеността на жертвата, и винаги я уверявайте в това.

Ползите от съвместната работа между институциите и ЛГБТИ организациите

Сътрудничеството между ЛГБТИ организациите и институциите може да доведе до редица ползи и за двете страни. Обсъдете ги с участниците в обучението си:

ЛГБТИ организациите могат да играят важна роля в целия процес на докладване, разследване и предоставяне на помощ за жертвите. Те имат достъп до общността и могат да помогнат с намирането на важна информация.

Полицията и/или прокурорите може да работят с ЛГБТИ общността и/или организациите в досъдебното наказателно разследване, за да съберат данни за разследването, да намерят свидетелите, извършителя или като цяло да улеснят диалога с ЛГБТИ общността и да изградят доверие в правоприлагането.

Ниските нива на докладване са едно от основните препятствия за справянето с този тип престъпления. Онлайн ЛГБТ проучването на Агенцията за основни права от 2013 г. също показва високо ниво на недокладване: по-малко от един от пет (22%) от инцидентите, преживени от респондентите през последните пет години преди проучването, са били докладвани. Третата най-често срещана причина да не се докладва е страхът от хомофобски или трансфобски реакции от страна на полицията. Съвместната работа между институциите и ЛГБТИ организациите може да повиши доверието на общността към властите и да им вдъхне увереност да докладват.

Правителството, местните власти, омбудсманът, полицията и/или държавната прокуратура, могат да се свържат с ЛГБТИ общността за осигуряване на медийно отразяване на успешни случаи на преследване на ЛГБТИ-фобски престъпления от омраза. Може да поканят ЛГБТИ организациите за подкрепа и заедно да осъдят случилото се престъпление от омраза. Това ще насърчи други жертви в бъдеще да докладват.

Доставчиците на услуги, центрове за подкрепа на жертви, ЛГБТИ организации, полиция и прокурори могат заедно да участват в обучения и уъркшопи, за да изградят доверие, да обменят опит и добри практики.

Полицейските служители, особено тези, работещи на терен, могат да установят лични контакти с членове на местната ЛГБТИ общност, особено с лидери в общността или организации, за да разберат нуждите на общността и да повишат доверието им в правоприлагането, като се обръщат към тях по професионален и уважителен начин.

Обучителни ресурси

„Safe to be: Наръчник за обучение на правоприлагащите органи за анти-ЛГБТИ престъпления от омраза"

Фондация „Ресурсен център Билитис", 2020, достъпен на www.bilitis.org

"Подкрепа за жертви на анти-ЛГБТ престъпления от омраза. Практически наръчник"

Фондация "Ресурсен център Билитис", 2018, достъпен на www.bilitis.org

действие

Действие е организация, посветена да допринесе за промяна в живота на ЛГБТИ хората в България. Визията ни е да постигнем пълно правно признаване и социално включване на ЛГБТИ хората в общество, в което се чувстват сигурни и признати.

Ние предоставяме про-боно правни услуги

Водим стратегически дела и извършваме застъпничество с цел постигане на законодателни промени

Организираме публични събития, протести, шествия (като София Прайд, София Прайд Филм Фест, Шествие за равнопоставеност, Шествие за правата на жените)

Този проект е финансиран по програма „Права, равенство и гражданство“ (2014 – 2020) на Европейския съюз.